

Jens / Krumholmen

L.S. Søj, Jørgen Søj

Wib. Borg. Kastrup

Stuz

M a n u s k r i p t

til

Kommandør A. Grandjean's

Foredrag i Søe-Lieutenant Selskabet

November 1940

Gruppenbefehlshaber Nord - Østersøen - Kattegat -
Skagerak - Atlanterhavet N
Nordsøen. Generaladmiral
Carls

Gruppenbefehlshaber West - Kanalen - Atlanterhavet
Generaladmiral
Saalwächter

Kommandierender Admiral,
Nordsee - Danske Grænse - Texel Admiral Densch

Kommandierender Admiral,
Frankreich - Texel - Spanske Grænse Admiral Schuster

1 Marinebefehlshaber Frankreich Nord
2
3 Dunkerque - le Havre Kontreadmiral
4
5 Fleischer

Militärbefehlshaber Belgien
und Nordfrankreich General
Falkenhausen

26 November 1940.

I Begyndelsen af Oktober erfarede jeg for første Gang, at man i Marineministeriet havde modtaget en underhaands Henvendelse vedrørende en Studie- og Informationsrejse for nogle danske Søofficerer til Tyskland og de besatte Omraader, og omtrent midt i Maaneden havde Sagen taget fastere Form. I Begyndelsen forstod jeg, at det drejede sig om fire Søofficerer, men senere viste det sig, at man fra tysk Side havde Ønske om at indbyde syv Søofficerer.

Jeg tror, at det er gaaet de øvrige Deltagere i Rejsen som mig, nemlig at man ved det første Kendskab til Planen har følt en Trang til at overveje alle Sider i saadan en Sag. Man forstod, at Ministeriet i paakommende Tilfælde ikke vilde udkommandere Rejsedeltagerne mod deres Ønske, og derfor var det fornødent at komme til Klarhed over, hvad der talte for Rejsen.

For 22 Aar siden deltog jeg i en tilsvarende Rejse til Tyskland og Belgien, hvorfra jeg stadig bevarer interessante Erindringer, men dengang var Danmark frit og selvstændigt, medens vort Land nu er besat af bl.a. den tyske Krigsmarine, som stod som Indbyder.

Dengang var man fritstillet, nu syntes Sagen paa mange Punkter at være stærkt bundet, ligesom man øjnede Mulighed for vanskelige Situationer og Forhold.

For mig selv spillede det en Rolle, at Rejsen fagligt var vel begrundet, og afgørende blev det, at Regeringen, Marineministeriet og fg. Chef for Søværnskommandoen var af den Opfattelse, at den tyske Indbydelse skulde efterkommes. Jeg gaar ud fra, at Regeringen har ment, at Rejsen vilde kunne være fremmende og til Gavn for det igangværende Samarbejde med de tyske Myndigheder.

Den 18. Oktober forelaa der for Marineministeriet en Indbydelse fra den herværende Marineattaché Kapitän z.S. Henning, som paa Grossadmiral Raeder's Vegne inviterede ialt 7 danske Søofficerer og oplyste, at den danske Marine- og Luftattaché i Berlin Kommandørkaptajn Kjølshen af den tyske Højstbefalende direkte havde faaet Indbydelse til Rejsen.

A. Grandjean

Invitationen omfattede en Studie- og Informationsrejse til Tyskland og de besatte vestlige Omraader, herunder Besøg i en større Nordsøhavn, og man stillede Rejsedeltagerne en Række interessante og værdifulde Indtryk af Forløbet af Krigen paa den vest-europæiske Krigsskueplads i Udsigt.

Ved Skrivelse af 21'Oktober d.A. bestemte Ministeriet, at følgende Søofficerer skulde deltage i Rejsen:

Kommandør A.E.V. Grandjean
Kommandørkaptajn J.L.Nørgaard
" A.H.Vedel
" C.V.T.Heiberg
Orlogskaptajn P.A.Mørch
" S.E.Pontoppidan
Kaptajnløjtnant K.O.Knudsen

og hertil kom saa Kommandørkaptajn Kjølsten, der sluttede sig til Rejseselskabet i Berlin.

Kapitän z.S. Henning, der foruden at være Marineattaché ved det herværende tyske Gesandtskab ogsaa er Stabschef hos Admiral Mewis, fulgte os paa hele Rejsen, som dog officielt begyndte og afsluttedes i Berlin. Rejsen begyndte Onsdag d. 23' Oktober med Afgang fra Kastrup Lufthavn, og den tyske Minister von Renthe-Fink rejste med samme Maskine til Berlin. Vi bemærkede, at der nu er tilvejebragt en midlertidig Administrationsbygning for Lufttrafikken paa Kastrup, medens den store Havnbygning, som blev indviet i Fjor, er indtaget helt til Brug for det tyske Flyvevæsen, der har camoufleret Huset med Net, saa at alle Konturer er fjernede, og det hele ligner en Høj.

Lufthavnen er iøvrigt stærkt camoufleret gennem Udplantning af smaa Lyngplanter i Markfelter og ved Maling af Vejbaner samt ved Net og Træbeplantning. Saavidt jeg forstaaer, er det Hensigten for Vinteren at opgive Værløse Lejren og at samle Virksomheden paa Kastrup Lufthavn, hvor Heinkel Fabrikken efter Sigende skal have Samleværksted i den store Hangar.

Luftrejsen til Berlin foregaar i under 500 m Højde og er bundet til en Route med flere Drejepunkter, saaledes at man gaar Øst om og Sydfra til Berlin, hvor der landes i Tempelhofen Feld. Her er de kæmpemæssige Bygningsværker paa Grund af Krigen

stillet i Bero. Lufthavnen viste kun faa Spor af Bombeangreb.

Paa en Køretur i Berlin saa vi ikke Resultater af Luftangrebene. Trafikken er stor, og tilsyneladende er der ikke Mangel paa Brændstof til vigtige Formaal.

For at undgaa Gener fra en eventuelt Luftalarm, maatte vi allerede Kl. 2200 være paa Schlesischer Bahnhof, selvom Sovevognstoget til Wilhelmshafen først afgik omkring Midnat.

Om Natten i Nærheden af Bremen hørtes stærk ~~Flak~~^{A.L.}-Skydning og nogle Bombenedslag, men Toget naaede rettidig frem, idet man i Togplanen har en vis Forsinkelsesmargin at løbe paa af Hensyn til den stadige Luftangrebssandsynlighed.

I Wilhelmshafen blev der foretaget en grundig Rundgang paa Marineværftet, hvis Oberdirektor er Admiral Nordeck. Værftet, som i militær Henseende er underlagt den kommanderende Admiral "Nordsee", Admiral Densch, har umaadelige Land- og Vandomraader, som for Tiden ikke bliver udnyttet, og de udfærdigede Planer om et nyt og moderne Værft er foreløbig stillet i Bero. Det belv oplyst, at Værftet i Wilhelmshafen og Værftets Filialer paa Kanal-kysten ialt beskæftigede ca. 30.000 Mand, hvoraf ca. 5000 var Udlændinge - bl.a. Hollændere. Ved Udrustningskaj laa det 35.000 ts store Slagskib "v.Tirpitz" med sine 8 Stk. 38 cm Kanoner og vel spækket med skudklare interimistiske A.L.Batterier. Det var udmærket camoufleret eller dølgemalet, som et Komplex af Huse, Træer m.m. Med de fleste Belysninger var det meget vanskeligt at erkende, at et stort Skib laa ved Kajen. Ogsaa Flydedokker og andre Anlæg var dølgemaalede paa en tilsyneladende effektiv Maade.

ca 500 t
4 T-Rør for
2 " " ayt

Paa Nybygningsbedding stod 6 U-Baade, men iøvrigt syntes Virksomheden forbavsende ringe paa det kæmpemæssige Værft, hvor man overalt var indstillet paa Luftangreb, som meget hyppigt fandt Sted. Der arbejdes ikke almindeligvis om Natten, men ofte i 2 Daghold.

De nye Værksteder var meget hensigtsmæssige, og Marketenderier af nyeste Type gav Arbejderne meget gunstige Bekvemmeligheder under Spisning og Fritid.

For en billig Penge kunde de købe et varmt Maaltid Mad. Der var stor Interesse for at uddanne Lærlinge.

Der var mange Beskyttelsestaarne under Bygning paa Værftet. Hvert tager 4-500 Mand, er kegleformede og er efter Sigende forsynet med en indvendig Sneglegang (som i Rundetaarn). De skal kunne taale direkte Bombetræffere.

Under en Rundfart i Havnen observeredes 1 Destroyer, 1 U-Baad nogle Transportskibe og nogle Lægtare og Smaaskibe. Eet af Transportskibene havde forude faaet Yderklædningen erstattet med Planker, som øjensynlig dannede midlertidig Dække for en meget stor Sideluge til Brug for Landsætningsforetagender. De fleste Skibe var dølgemalede.

Vi saa et gammelt Krigsskib, som alene brugtes til Brandslukningsforsøg.

I Artilleriværkstederne arbejdes med Reparation og Istandsættelse af erobret polsk Artillerimateriel.

Efter den omfattende Besigtelse af Værftet blev vi modtaget af Kommandierender Admiral Nordsee, Admiral Densch, som har Ledelsen af Kyst- og Basisforsvaret fra den danske Grænse til Texel, medens Operationerne paa Søen i hele Omraadet Østersøen - Kattegat - Skagerak - Atlanterhavet N - Nordsøen ledes af Gruppenbefehlhaber Nord, Generaladmiral Carls.

Under en Frokost i Admiralzimmer paa Officerscasinoet, som nu kaldes Offizierheim, udtalte Admiral Densch nogle elskværdige Ønsker for Rejsen, for hvilke der blev takket.

Admiralen fortalte senere, at han havde fremsat Ønske om 12.000 Arbejderboliger, af hvilke ca. 4000 var under Bygning, og fremhævede, at det var meget vigtigt, at Arbejderne havde det godt. Der var nok en Borgmester i Wilhelmshafen, men iøvrigt var Admiralen som en Konge, der baade havde den administrative og militære Ledelse af hele Omraadet, som nu helt og holdent laa i Provinsen Oldenburg.

Admiralen udtalte, at de store Skibe fjerner man fra Wilhelmshafen og ogsaa fra Kiel til den østlige Østersø. Den aandelige Indstilling er det vigtigste, og Samarbejde er fornødent.

Under et Besøg i den saakaldte Marine-Gedächtniskirche, der i Sammenligning med Holmens Kirke mere virkede som et Museum, saa vi en Bog, som indeholdt 36.000 Navne paa den tyske Krigsmarines Faldne i Krigen 1914-18.

Eftermiddagen blev iøvrigt benyttet til at bese Wilhelmshafen-Omraadets Luftmelde- og Luftforsvarstjeneste, som staar under Kontreadmiral Bachmann's Kommando.

Hans Stabschef, Kapitän z.S. Oehler, var en fortræffelig Foreviser, og man fik Indtryk af, at han selv havde stor Andel i Organisationen, som virkede højst effektivt paa os alle. Luftmelde- og forsvarstjenesten sorterer i Almindelighed under Luftwaffe, men indenfor Wilhelmshafen's Fæstningsomraade havde Krigsmarinen selv overtaget Tjenesten i tæt Samarbejde med Naboomraaderne. Flakgruppenkommando var installeret i et ældre Fort udenfor Byen og betegnedes Flagruko, Den omfattede dels Luftmeldetjenesten dels Artilleriledelsen, som havde til Huse i et gammelt Fort i en Mængde beskyttede Rum, som laa i umiddelbar Forbindelse med hinanden under Benyttelse af Talerør, Lysbilledskrift, Telefon, Radio og Ordonnanstjeneste. Meldetjenesten til og fra Centralen bestrides af ca. 300 Kvinder, der i 3-Tørn paa hver 70 Kvinder besætter Døgnet's Vagt, medens Resten har fri eller er sygemeldt. Tjenesten er frivillig og lønnes med 120 Rm. om Måned.

For at forebygge Forvekslinger med Hensyn til egne og fjendtlige Luftfartøjer er Luftomraadet over Værft og Havn total Spærrezone, d.v.s. at egne Luftfartøjer ej heller maa gennemflyve denne, ethvert Luftfartøj heri vil blive beskydt.

For i Tide at kunne varsle Angreb fra Søen, var Centralen i Stand til direkte at modtage Radiomeldinger fra Forpostskibene, som varetager denne Tjeneste i en Bue fra Borkum op til Helgoland.

Princippet var, at man paa Kortet fulgte alle Luftfartøjer, som var meldt, enten paa Grundlag af Lydpejling eller ved Synspejling, saaledes at man fik Indseende i Flyvehøjde, Kurs og Fart. Disse Data blev da brugt til Indstilling af de svære Flakbatteriers Azimuth, Rørvinkel og Tempering, og man forstod, at kun gennem dette fænomenale Or-

område, Pejling fra flere Kanoner →

Sammenligningssystem

ganisationssystem var det muligt at udnytte disse Data til rettidig Brug for Batterierne, hvilket navnlig havde Betydning om Natten og ved Skylag om Dagen. Til svært Flak henregnedes 10,5 og 8,8 cm Skyts opstillet i Batterier paa 4 Kanoner.

Til let Flak henregnes 3,7 og 2 cm samt 8 mm Skyts opstillet i varierende Antal.

Forholdet mellem Antal af svært og let ^{AL}Flakskyts er normalt i et Omraade 1:2, idet der ses bort fra særlig vigtige Enkeltobjekter, der efter Omstændighederne forsvares af et supplerende Antal let ^{AL}Flakskyts.

Saafremt et Maal var synligt indenfor Flakbatteriernes Rækkevidde, toges det under direkte Beskydning fra vedkommende Batterier, men dette var efter Sigende ret sjældent. Som Regel drejede det sig enten om Indflyvning mod Tysklands Indre i Højde over 8000 m, som er svært Flaks effektive Skudhøjde, eller Flyvning i Ly af Mørke eller Skyer.

I sidste Tilfælde kunde der være Tale om at lægge Spærreild (Punkt-Feuer) i et Skraaplan foran Luftfartøjet ved Hjælp af vedkommende Batterier (10,5 cm halvautomatisk Flak), som hver for sig har modtaget saadanne Data for Azimuth, Rørvinkel og Tempering, at den derefter afgivne Ordre til Hurtigsalve paa 5 Skud pr. Kanon tilsammen vil skabe den "Bakke" af Detonationer, som hverken kan undgaas ved at stige eller ved at glide ned, men vel nok ved helt at vende om.

Til Forberedelse og til Opretholdelse af denne Punkt-Feuer spiller Lytteapparaterne en stor Rolle, og disse kan ikke bruges, naar Luften er fyldt med Detonationer, og derfor har man som nævnt begrænset Salverne til 5 Skud, hvorefter man atter lytter i Stilheden for at skabe Data for næste Sprangbakke.

Betydningen af at kunne lytte er saa stor, at der til samtlige Piecer svært Flakskyts indenfor Wilhelmshafens spærrede Zone ved Paavirkning af een enkelt Knap kan gives Ordre til: Ophør Skydning.

Endnu har den ikke været brugt. Dette kunde maa-
ske tyde paa, at Antallet af angribende Luftfartøjer ikke har været stort om Natten og i skyet Vejr. ●

Efter at have afsluttet Besøget ved Flakgruppen-
kommando kørte vi til et svært Flakbatteri, som be-
stod af 4 Stk. halvautomatiske 10,5 cm P.K. monterede

1. Afførelses

i Affutager, som tidligere havde været anvendt til 8,8 cm P.K. Der var automatisk Tempering, og Meddelelsesmidlerne var baseret paa Følgeviser-Systemet.

Batteriets Kanoner var opstillet med ca. 30-40 m Afstand i Hjørnerne af et ~~Kvadrat~~^{Kvadrat}, og med et kombineret Direktions-, Afstandsmaaler og Korrektionsapparat anbragt under Panser i Diagonalernes Skæringspunkt, og paa den Maade undgaar man at tage Hensyn til Paralaksen.

Batteriet var opbygget paa et gammelt Dige, og i dette var i Nærheden af Standpladserne indbygget Beskyttelsesrum for Besætningerne, ligesom her ogsaa forefandtes Ammuntionsdepot. Vi saa, at alle Patroner opbevaredes i hvert sit Magasineringshylster.

Forhaandsammunition var anbragt i smaa Rum umiddelbart ved Kanonerne. *med andre Sakaler paa Magasineringshylster*

Paa Forespørgsel oplystes det, at normal Beholdning for hver 10,5 cm Kanon var ca. 1000 Skud og ca. 2500 Skud pr. 20 mm Kanon.

Batteriet havde med sine bombesikre Rum nærmest Karakteren af et mindre Fort.

Ved en Demonstration tog det 55 Sekunder fra Ordren "Alarm" fra Meldecentralen (som blev videresendt indenfor Batteriet med Haandsirene), indtil Skytset var besat og skudklart fra "daglig Orden". Forinden havde Stabschefen om Besætningerne brugt Ordene: "sie spritzen auf", og det passede godt paa den Hurtighed, hvormed Beredskabsrummene blev forladt.

Umiddelbart efter Demonstrationen, der formede sig som en Opvisning i Kanoneksercits med Hurtigladning og Ordregivning m.m. blev der fra Gruppenkommando beordret virkelig Luftalarm.

Engelske Luftfartøjer antoges at benytte det høje, klare Vejr til Fotografering, men fra Batteriet kunde intet ses eller høres, og der blev ikke afgivet Skud.

Paa Vejen tilbage til Byen fik vi et stærkt Indtryk af det kraftige Byggeri af Beboelseshuse, og her og der saas Spærreballoner tøjret til Jordens Overflade.

Vi besøgte Raadhuset, i hvis høje Taarn Artillericentralen for Omraadets lette Flakskyts UGRUKO er installeret. Centralen fungerer som Mellemlid mellem den førnævnte øverste Ledelse (GRUKO) af Omraadets samlede Flaktjeneste, og alt let Flakskyts, der er

fordelt paa Tagene af høje Bygninger samt paa andre Steder af særlig Vigtighed.

Fra Centralen ledes det lette Flakskyts Ildfordeling m.v., men Hovedreglen er dog, at Flakskyts skyder direkte paa Maalet fra de enkelte Batterier eller Placementer.

Paa Taarnets flade Tag saa vi Besætningen foretage Eksercits med en der opstillet 20 mm Kanon, som paa mig virkede helt fantastisk ved sin Præcision og Hurtighed.

Det var - selv i Kikkert - vanskeligt fra Taarnet at se Slagskibet "Tirpitz" ved Udrustningskajen paa Marineværftet. Saa godt virkede Camoufleringen. |

25'Oktober.

Om Aftenen rejste vi med Tog til Aachen, og under dets Ophold paa Banegaarden i Bremen var Byen Genstand for et Luftangreb. Der hørtes kraftig Flakskydning - ogsaa fra Banegaarden - samt enkelte Bombenedslag, 2 Faldskarmslys og talrige Projektører observeredes fra Toget over Banegaarden og Byen.

I Aachen, hvorfra vor Sovevogn sendtes videre til Bruxelles, mødte de 5 Marineautomobiler, hvormed vi paa Rejsen kom til at køre over 2000 km. Kolonnen blev ledet af en ældre og fornuftig Underofficer, og Chaufførerne var erfarne Folk.

Vi kørte gennem den hollandske Provins Limburg, som skærer sig ned mellem Tyskland og Belgien og passerede gennem Maastricht over den interimistiske Bro over Maasfloden. De to bortsprængte Hovedbroer var under Genopførelse. Byen Maastricht syntes ikke meget præget af Krigsførelse.

Ved den belgisk-hollandske Grænse blev vi modtaget af en Repræsentant for Militærbefehlshaber Belgien und Nordfrankreich, General Falkenhausen, og kørte med ham ^{Repræsentant} til Landsbyen Eben-Emael, som var stærkt ødelagt af Stuka-Angreb, og videre til det stærkt omtalte Fort af samme Navn, som Belgierne for et Par Aar siden byggede som Hovedforsvar af Albert-Kanalen, der paa dette Sted løber sammen med Maasfloden og i modsat Retning fortsættes helt op til Antwerpen.

Albert-Kanalen er sikkert fortrinsvis af fæstningsmæssig Betydning i Forbindelse med Fæstningen Liege.

Fortet Eben-Emael er bygget i et 50 m højt Bakke-
drag, hvorigennem Albert-Kanalen er skaaret, og har
en Længde langs Kanalen paa ca. 1200 m og en Bredde
af 600 m.

Naar man staar paa Fortkronen, har man en vid
Udsigt over Meuse, Albert-Kanalen og det omgivende
lave Land.

Fortets Indre er overordentligt stærkt udbygget
med bombesikre Rum, Magasiner m.v. Længden af Fortets
underjordiske Gange opgaves til 36 km. Der findes kun
2 stærkt sikrede Ind- og Udgange, af hvilke een blev
forevist. Man fik her et tydeligt Indtryk af Fortets
solide Konstruktion.

Fortets Artilleriarmering var henset til Fortets
Størrelse og Betydning forbavsende ringe. Den bestod
af:

2 Stk. 12 cm P.K., *minst Kanonbatter*
14/6 " 75 mm P.K.

samt ved Indgangene og enkelte andre vigtige Omraader
omkring Fortets Fod:

60 mm Panzer-Abwehrskyts (P.A.K.)
og Maskinskyts.

A-L
~~Flak~~armeringen var kun ringe og bestod udeluk-
kende af let Skyts.

Ved Krigsudbruddet havde Fortet som Mobilise-
ringsbesætning 1200 Mand.

Fra Fortkronens Top holdt den ledsagende Pioner-
officer et klart og instruktivt Foredrag om Over-
rumplingen og Indtagelsen af denne Nøglestilling,
hvis hurtige Fald ved Krigsudbruddet forbavsede hele
Verden.

Foredraget gav mange interessante Detailoplys-
ninger om selve Operationens Planlægelse, Forbe-
redelse og Udførelse.

Det maa anses for givet, at Tyskerne forud
havde alle Oplysninger om Fortets Indretning, Arme-
ring og Anlæg, saaledes at intet var ukendt. Det
blev nævnt, at paa eet Punkt var der et Brist i den-
ne Viden, thi man kunde ikke finde den 3' Udgang,
som viste sig ikke at existere, og dette havde givet
Anledning til nogen Forvirring for de angribende
Styrker, som lang Tid iforvejen var bleven udvalgt
til Opgaven, og til de mindste Detailler blev ud-
dannet og trænet til at udføre hver sin bestemte
Opgave.

Ogsaa herhjemme kender man Rygter om, at Fortet var opført som Øvelsesplads i Tyskland, hvor Besættningens Færdighed og Snarraadighed kunde udvikles og vedligeholdes. Dette blev dog ikke nævnet, men det blev stærkt fremhævet, at Operationen iforvejen var overmaade tilrettelagt og forberedt.

Det, som skete, var i Hovedtrækkene følgende:

Sent paa Natten den 10' Maj landede fra tyske Luftfartøjer uset og uhørt ~~ca.~~ 76 Faldskærmstropper under Kommando af Oberleutnant Witzig. Alle landede i god Behold ovenpaa Fortet med letté Vaaben, Ammunition samt et Antal Sprængladninger, hvis Vægt varierede fra 4-24-50 kg til Løsning af de nøje forud bestemte Opgaver. Omtrent samtidig landede 2 andre Kompagnier i Fortets Nærhed, men udenfor dets Omraade.

Belgierne havde ingen Udkig, ingen Vagtposter og ikke nogen Kanonbesætning paa Fortets Overside, og de 76 Faldskærmstropper kunde da øjeblikkelig gaa i Gang med effektiv Ødelæggelse af Skyts, Observationskupper, Projektører, Opgange og Elevatorer fra Fortets Indre til Fortkronen, Blokering af Hovedudgangen og Forstyrrelse af Alarmerings- og Meddelelsesmidlerne i Fortet.

Ødelæggelsen var baseret paa Udnyttelsen af et ^{af en Opfindelse} simpel ^{Konstruktion, som medfører} fysisk Princip, nemlig at Virkningen af en Sprængladning, der anbringes direkte paa det paagældende Objekt og her bringes til Explosion, forplanter sig videre gennem det bagved eller indenfor værende Materiale med uformindsket Kraft, saaledes at der opnaas en kraftig Fjernvirkning. Til Belysning heraf blev der nævnt, at der paa den Observationskuppel (ca. 50 cm tyk), hvorom Deltagerne var samlet under Foredraget paa Fortkronen, var blevet anbragt og antændt en Sprængladning paa ca. 50 kg. Ved Sprængningen var bl.a. en Telefonist i Fortets Indre ca. 45 m under Kuplen blevet chockdræbt ved sin Telefon. Iøvrigt viste Kuplen kun Brandspor og nogle fine Revner.

Paa denne Maade lykkedes Foretagendet, og hele Dagen igennem kunde Faldskærmstropperne ^{nu} holde Fortets Besætning i Skak. Den følgende Nat etableredes Forbindelse mellem Fortkronen og en ^{Pioner} Infanteriafdeling, og ca. 36 Timer efter Angrebets Begyndelse overgav Fortet sig med 100 dræbte og 200 saarede - uden at have løsnet eet Skud med dets Artilleri fra Fort-

kronen.

Faldskærmskompagniet mistede 5 Mænd.

Det var af særlig Virkning paa Stedet at høre en Mængde Enkeltheder om denne højst dramatiske Kamp, som jo ikke har noget Fortilfælde, men man kunde ikke forstaa, at Tyskerne om et saa nyligt bygget belgisk Fort kunde skaffe sig saa complete Oplysninger, som Tilfældet har været.

Selvom Overrumplingen var fuldstændig, thi Angrebet fandt Sted samtidig med eller lige forinden den tyske Hær overskred den belgiske og hollandske Grænse, saa maa det paa den anden Side ogsaa for- bævse, at Belgierne sletingen Vagtposter havde med Udkig opefter, thi Fortet var jo mobiliseret.

Historien maa engang rede dette ud.

Rejsen fortsattes over St. Truijen og Louvain til Bruxelles.

I Luvain bemærkedes ^{at} Biblioteket ^{var} brændt.

I Bruxelles var General Falkenhausen bortrejst til Paris, og han blev derfor ved en Middag repræsenteret af Stabschefen Oberstløjtnant v. Harbou, som var ganske forbavsende orienteret i danske Forhold, til hvilke han var knyttet med Familiebaand. Han var yderst elskværdig og forstaaende, og dette kom i høj Grad til at præge Samværet med ham og hans Officerer.

I Belgien er der rent militær Ledelse i Modsætning til Holland og Norge. Det blev udtalt, at Militærforvaltning gaar bedre end med civil Kommissær.

Man talte med Respekt og Sympathi om Kong Leopold, men man var klar paa Befolkningens kontrære Sindelag, thi national Følelse er naturlig. Man mente at Wallonerne var fornuftigere end Flamländerne, som er splittet og faktisk mere tysk kontrære, fordi de har - iøvrigt flere forskellige - Planer om de gamle spanske Nederlande (Holland og Nordbelgien). Flamländerne har igennem Tiden været undertrykt, og dette gør et Folk mere aandeligt besværligt end andre. Man bør ikke forvente Imødekommenhed fra besatte Folk, som ikke selv forstaaer Betydningen af Nationernes Samarbejde.

Som oftest er Soldaten pacifistisk, medens Politikerer er heroisk.

Oberstløjtnant Harbou var ganske overbevist om en Stormagtsføring i det fremtidige Europa. •

Om Natten henad Morgenen havde Bruxelles en kortvarig Luftalarm. Vi hørte A.L.Skydning og enkelte fjerne Bombenedslag.

26'Oktober.

Da vi om Formiddagen passerede ^{Byen} Assche (ca. 15 km udenfor Bruxelles) saa vi i Forbipassagen Virkningen af et frisk Bombenedslag i et Hus.

Det var formentlig en 200 kg Bombe fra Nattens Angreb.

Paa Køreturen over Gent og Brugge til Ostende bemærkede man, at Markarbejdet i Belgien syntes at gaa sin Gang, og at Krigens Ødelæggelser var koncentreret om visse Byer og Bydele samt navnlig alle Flodbroerne.

Ostende var meget ødelagt og var stort set evakueret af Civilbefolkningen. Fiskeri og Skibsfart blev ikke drevet fra Havnen, men den benyttedes militært fra tysk Side. Kysten ned til den belgisk-franske Grænse var overordentlig stærkt udbygget med Skyttegrave, Bunkers og Batteristillinger af mange Kalibre.

Landskabet mellem Ostende og Dunkerque bar stærkt Præg af voldsom Krigsførelse, navnlig de bebyggede Omraader, men man saa intet til de 40-50.000 Automobiler, som Englænderne efter Sigende havde efterladt paa Strandbædden efter Indskibningen den 5' Juni. De var allerede blevet fjernede.

Dunkerque var et Billede paa den værste Ødelæggelse, som vi fik set. Byen var praktisk talt jævnet med Jorden efter Artilleribeskydning og Dykkeangreb med 100 kg Bomber.

Gaderne var dog nu farbare, men Civilbefolkning saa man ikke i Byen. Havnen frembød et uhyggeligt Syn med sine ca. 200 Skibsvrag. •

Paa Strækningen Dunkerque-Calais saa man forholdsvis faa Spor af Krigsførelsen, men Havnen i Calais syntes ganske uddød. Byens Midte var ødelagt, men der var nogen Virksomhed i Gaderne.

Omraadet fra Cap Blanc Nez og Cap Gris Nez henimod Boulogne gjorde Indtryk af at være "spærret Krigszone" og havde et overordentlig stærkt Kystforsvar omfattende 17 cm - 24 cm - 28 cm og 38 cm Ka-

noner samt A.L.Forsvar. Anlægget, som endnu ikke var færdig, var i Løbet af Sommeren - efter Slutningen af Juli - ved en usædvanlig Kraftpræstation fra "Organisation Todt" gjort klar til Brug. Professor Todt er Minister for Vejevæsen og har bl.a. bygget den tyske Vestvold.

Der var lagt megen Vægt paa Camouflering.

Luftvirksomheden var her - i Modsætning til andre Steder paa vor Rejse - ganske kraftig, og jeg lagde Mærke til, at en Jagerflotille benyttede følgende March-Sikringsorden:

Ca. 2 ~~Km.~~ agtenfor en Avantgarde paa 4 Jagere kom Hovedstyrken paa 9 Jagere, som opefter var dækket af 2 Jagere, som gik i ca. 600 m større Højde end Hovedstyrken.

Afsnitschefen oplyste, at der i ca. 3 Uger var nedkastet ca. 700 Bomber mod Omraadet, hvoraf de 95 % var faldet i Havet. Tabene var 1 dræbt og nogle saarede.

Man talte stadig om Tysklands absolutte Herredømme paa Søen og i Luften over Kanalen og fremhævede Kystens defensive Styrke mod engelske Landgangsforetagender.

I det klare Vejr saa vi Englands hvide Kyst, og i Kikkert kunde vi se 2 store Dampere paa March under Land. Deres Nationalitet blev ikke fastslaaet.

Vi skulde vist have endt i Boulogne om Aftenen, men det blev bestemt, at vi skulde fortsætte til Berck Plage, som ligger SW for denne By, formentlig fordi man ventede en for livlig Nat fra de engelske Flyveres Side.

Boulognes Udkanter var stærkt ødelagte, men Centrum syntes vel bevaret. Havnemolen var sprængt i flere Dele.

Paa Hotellet, som var yderst effektivt mørkelagt, og som i høj Grad var præget af at ligge i en Zone med Krigstilstand, spiste vi til Middag med Kontreadmiral Fleischer, Marinebefehlshaber Frankreich Nord, som sammen med 4 andre Distriktschefer er umiddelbart underlagt Kommandierender Admiral Frankreich i Paris.

Admiral Fleischer havde Ledelsen af Kyst- og Basisforsvaret fra Dunkerque til le Havre og havde

selv ledet det tidligere omtalte Opbygningsarbejde af Kystbefæstningen i Forbindelse med Organisation Todt, som han talte om med Begejstring.

Han kendte England og Englænderne godt, men han var i denne Krig skuffet over deres Mangel paa Handlekraft, som havde tilladt, at Kanalbefæstningen næsten uforstyrret kunde opbygges og betrygges. Han fremhævede det gode Samarbejde mellem de tre Værnemagtsdele indenfor hans Distrikt.

Den næste Dag fortsatte vi over Abbeville, ved Somme Floden, ned langs Kanalkysten. Abbeville var een af de franske Byer, hvor Tyskerne foretog Gennembrud med Panser- og Tanktropper. Den var stærkt beskadiget.

27'Oktober.

I Havnen le Treport, hvor der er 10 m Forskel paa Høj- og Lavvande og kun 2 Timers Besejlingsmulighed 2 Gange om Dagen, blev der afholdt Øvelses-skydning med et 12 cm Batteri. Byen var kun lidt ødelagt og syntes ikke af større Betydning for Operationerne.

Havnen i Dieppe var delvis spærret af sænkede Skibe og beskyttedes af 17 cm og 15 cm Spærrebatterier, som kunde bestryge Farvandet foran Havnen. I 3 Maaneder havde man kun haft 6 Luftangreb - det sidste for 3 Uger siden.

I Fecamp, som var ret ubeskadiget, saa vi ca. 20 Pontonfartøjer forsynede med Flyvemotorer og Luftpropellere, som kunde anvendes enten til Brug paa Floder eller muligvis ved Landgangsforetagender.

Alle de tre Havne blev øjensynlig fortrinsvis anvendt til Minestrygning^{ere}, Motortorpedobaade og lignende mindre Partøjer. Fiskeri blev i nogen Grad drevet i Kystfarvandet, saa langt Kanonerne rakte. Iøvrigt havde man indført, at en tysk Soldat medfulgte hvert Fiskerfartøj som Kontrollant.

I en af Havnene saa vi nogle orangefarvede Bøjer, som formentlig var bestemt til Bjergning af Skibbrudne eller af Luftfartøjsbesætninger, men det er stadig uoplyst, om de opankres eller udsættes i haardt Vejr, naar Forbindelse med Skibbrudne ikke kan etableres direkte fra Skib. De havde Signallanterne og Radioantenne.

Af Trafik saa vi kun en lille Konvoj af Motor-

baade gaa tæt under Kysten under Dækning af et Led-sageskib.

I Le Havre var Havnen meget ødelagt, men Byen kun lidt beskadiget. Man saa nogle sænkede Skibe, men det var iøvrigt ikke muligt at danne sig et Overblik over denne store Havns Anvendelsesmuligheder. Der var ikke særlig mange Skibe i Havnen, og Virksomheden syntes ikke stor. Vi saa det kængrede Kæmpepassagerskib "Paris", som for 2 Aar siden efter Brandslukning kængrede i Amerika-Bassinet, hvor det stadig ligger, som et uhyggeligt Billede paa Ødelæggelse. Tyskerne har pumpet 500 ts Olie ud af det.

Da vi passerede Rouen, var det meget ejendommeligt at se Domkirken staa næsten ubeskadiget midt i en fuldstændig ødelagt Bydel. Broerne over Seine var ødelagt, men under Genopførelse.

Efter en meget grundig Paskontrol og mange Formaliteter kom vi til Paris Søndag Aften den 27' Oktober og tog ind paa et Hotel "Ambassador", som var beslaglagt til militær Indkvartering.

I Paris bor Kommandierender Admiral, Frankreich Admiral Schuster, hvis Kommandoomraade omfatter Kyst- og Basisforsvaret fra Texel til den fransk-spanske Grænse, medens Operationerne paa Søen i Kanalen og Atlanterhavet ledes af Gruppenbefehlshaber West, Generaladmiral Saalwächter.

28 Okt.
Ved Middagstid den følgende Dag blev de danske Søofficerer modtaget af Admiral Schuster i det franske Marineministerium paa Place de la Concorde. Over Bygningen vajede hans Admiralsflag, og paa Pladsen, hvor alle Parisfarer husker vrimlende Færdsel, var alt stille og tomt.

Man følte her, hvad man i Forvejen vidste, at Frankrig var blevet besejret.

Admiralen udtalte sin Glæde over, at de danske Søofficerer havde faaet Lejlighed til ved Selvsyn at faa Indtryk af hans Kommandoomraade. Han fremsatte Haab om, at alle continentale Stater med Bi-beholdelse af deres Souverænitet kunde gaa ind i Kampen mod England, den Kamp, som Tyskland og dets Fører ikke havde ønsket.

Ved den paafølgende Frokost i Admiralens Hovedkvarter paa Hotel Plaza-Athénée holdt han en længere

Tale, i Begyndelsen af hvilken han fremhævede, at han vilde udtale sig paa en personlig Maade og benytte sig af de kammeratlige Forhold til at gøre Rede for sin Opfattelse og Indstilling. Allerede inden Nazismens Tid havde han haft en nordisk Indstilling, og Sympathi for de skandinaviske Stater, hvor det oprindeligt germanske var bevaret mere rent end andetsteds. Han havde længe baaret en Amulet rundt om Halsen, som viser Midgaardsormen med Hagekorset, og hans Børn var ikke kaldt Frantz og Fritz, men havde alle faaet nordiske Navne. Han holdt fuldt og fast paa, at noget stort var under Udvikling i Europa, og at det var nødvendigt at samarbejde for Helhedens Skyld. Navnlige var det vigtigt, at de nordiske Lande var med til at forme Europas Skæbne. Opbygningen af den nye Verden maa have sin Tid; i Tyskland tog Forstaaelsen af de nye Tanker ogsaa lang Tid, og alt maatte gaa efter Princippet: Evolution - og ikke gennem Revolution. Admiralen bragte en hjertelig Hyldest til Hans Majestæt Kong Christian af Danmark, som med saa stor Klogskab og Forstaaelse havde ledet sit Folk, og som stod omgivet af sit Folks Agtelse og Hengivenhed.

For Tiden stod Kampen med en vestlig Front, men en Dag kunde den ligge modsat (med en østlig Front), og netop i saa Fald var Nordens Post af allerstørste Betydning. Europa havde Brug for Danmark og Sverige og ogsaa Norge. Man forstod, at han regnede med Bevarelsen af Suveraniteten, og han betonedes Landenes Selvstændighed.

Han forstod godt de andre Landes Vanskeligheder, men regnede med, at ogsaa de vilde komme til at fatte Nazismens storstilede Tanker, som han erklærede sig at være en overbevist Tilhænger af, netop fordi han selv altid havde været nordisk indstillet. Nazismen er stærk, fordi den nye Aand har skabt et Fællesskab, som kan præstere det største - ogsaa gennem aandelig Kraft.

Ogsaa gennem den senere Samtale med Admiral Schuster, som er højt anset indenfor den tyske Krigsmarine, fik man et sympatisk Indtryk af en Personlighed, som vel var stærk i sin Overbevisning, men meget maadeholden og forstaaende, hvad angaar Forholdet til andre Nationer.

Han fremhævede det gode Samarbejde, som havde fundet Sted mellem den danske og tyske Marine i

Aarene forinden og i Tiden under Krigen.

~~Kommandør Grandjean~~ takkede paa de danske Deltageres Vegne. *Takker jef.*

I Frokosten deltog fra tysk Side foruden Admiralen og Stabschefen (iøvrigt) en Række Officerer fra Staben, der er meget omfattende, bl.a. af Hensyn til Kommunikationsforholdene, Forsyningstjenesten over Land m.v. /

Den næste Dag - Tirsdag den 29'Oktober - afrejste vi med de 5 Automobiler om Morgenen fra Paris. Den tyske Rejseleder havde sørget for, at alle Chauffeurer den foregaaende Aften var kommet tidlig til Ro for at være vel udhvilede til Kørerejsen til Bruxelles.

Byerne omkring Oise-Overgangene var stærkt medtaget af Krigsførelsen, men iøvrigt var det i Hovedsagen saaledes, at der indenfor et Kampomraade i næsten hver eneste By og Landsby var ødelagt Bydele eller Gadekryds (Vejkryds), medens Landskabet udenom overhovedet ikke viste Spor af Krigshandlinger - bortset fra efterladte Tanks, Vogne, Køner etc.

Da vi ca. 1030 befandt os ca. 2 km Syd for Landsbyen Estrees-St.Denis (omtrent 15 km W for Compiègne) indtraf den Automobilulykke, som var Aarsag til Kommandørkaptajn Nørgaards øjeblikkelige Død og til at Kommandørkaptajnerne Kjølens og Heiberg blev saarede.

Der kørtes med ca. 60 km over den paagældende Strækning. Kolonnens 5 Vogne var ret tæt sluttet, saaledes som det er tysk militær Skik. Vejen var god med Tjære-Asfalt. *Vejret smukt*

Under Passagen af en modgaaende tysk Militær-automobil satte den førende Vogn Farten noget ned. Af uopklarede Grunde begyndte Vogn Nr. 3, i hvilken 3 danske Deltagere befandt sig, at slingre, hvorved Vognen drejede over i venstre Vejside, hvor den tørnede sammen med en modgaaende fransk Privatvogn.

Ved Sammenstødet, der var meget voldsomt, kastedes den franske Vogn ud i venstre Vejgrøft, medens Vogn Nr. 3, der var ramt i højre Side af Motorpartiet, kastedes tværs ud over Vejen med Hjulene i Vejret og højre Side af Vognen i Kørselsretningen.

Ved Sammenstødet dræbtes Kommandørkaptajn Nørgaard paa Stedet, antagelig ved Brud paa Rygsøjlen, medens Kommandørkaptajnerne Kjølens og Heiberg kvæstedes. Den tyske Chauffeur kvæstedes haardt.

I den franske Vogn dræbtes Ejeren, medens den franske Chauffeur kvæstedes.

Tilfældigt forbipasserende tyske Militærlæger tilsaa de saarede og udtalte sig gentagne Gange for, at de to danske saarede kunde fortsætte til Bruxelles.

Iøvrigt tilkaldtes fransk Politi, Lægehjælp m.v.

Tilfældigt forbipasserende franske civile Personer hjalp meget tjenstvilligt til med at bringe Vognene paa ret Køl samt at uddrage Kommandørkaptajn Nørgaards Lig.

Efter forskellige Overvejelser vedrørende Valget imellem at returnere til Paris eller at fortsætte til Bruxelles, blev det paa Grund af de særlige Omstændigheder, der iøvrigt var knyttet til Rejsen, bestemt,

at Kommandørkaptajn Nørgaard's Lig samt den haardt kvæstede tyske Chauffeur under Ledsagelse af Rejselederen, Korvettenkapitän Klusemann skulde føres til Paris i en hidkaldt Ambulancevogn, samt at øvrige danske og tyske Deltagere skulde fortsætte til Bruxelles og derfra gennemføre det videre Program.

Kl. ca. 1230 fortsattes via Péronne, Cambrai, Valenciennes over den fransk-belgiske Grænse, Mons til Bruxelles.

Paa Strækningen mellem Oise og den belgiske Grænse bemærkedes kun Spor af Krigens Ødelæggelser i enkelte Byer og Landsbyer.

Kl. ca. 1800 - Ankomst til Bruxelles.

De to saarede indlagdes paa et af det tyske Luftvaaben overtaget belgisk Hospital "de Saint Gilles", hvor Lægeundersøgelsens Resultat (Røntgenfotografering m.v.) afventedes.

Lægeudtalelse:

Fra alle Sider vistest der stor Deltagelse i Ulykken, og Omsorgen for de saarede var den bedst mulige.

Vi var taknemlige for om Aftenen at kunne, under stille Former, samle os lidt efter Dagens voldsomme Begivenheder, der havde gjort saa stærkt Indtryk paa

os alle.

Rejsen var forløbet under godt Kammeratskab, og man havde netop Indtryk af, at Kommandørkaptajn Nør-gaard var glad for Rejsen og befandt sig vel i Rejse-selskabet.

Efter at vi den næste Formiddag havde besøgt Kommandørkaptajnerne Kjølser og Heiberg og erfaret, at de efter Omstændighederne havde det godt, fort-sattes Rejsen med 4 Automobiler over Aachen til Köln, hvortil vi ankom først da det var bleven mørkt.

30'Oktober.

Da vi efter Middagsmaaltid gik over til Bane-gaarden, var der Luftalarm i ca. 1/2 Time, og her- under blev praktisk talt alle Lys slukket paa Jern- banestationen.

Den 31' Oktober ankom vi om Morgenen med Toget til Potsdamer Bahnhof, Berlin, og tog ind paa Hotel "Adlon" ved Pariser Platz nær Brandenburger Thor.

Kl. 1200 blev vi modtaget af Stor-Admiral Raeder i Krigs- og Marineministeriet.

Stor-Admiralen udtrykte først staaende Beklagelse over det skete i Frankrig og bad os om at overbringe den danske Marines Chef og vore Kammerater sin og den tyske Marines Medfølelse og Deltagelse. Han bad os derefter tage Plads. Stor-Admiralen satte sig ved sit Skrivebord, og den danske Delegation tog Plads omkring et Bord i det meget prunkløse Kontor.

Til Stede var iøvrigt Stor-Admiralens Stabschef, Kapitän z.S. Schulte Mönning, Kapitän z.S. Henning, Korvettenkapitän Klusemann m.fl. tyske Officerer.

Stor-Admiralen tog sit Udgangspunkt i det hid- tidige, gennem mange Aar udviklede Samarbejde mellem de to Mariner og fremhævede særligt det, siden Septem- ber 1939, udførte Samarbejde som værdifuldt. Dette havde lettet den tyske Marines Arbejde, og han skat- tede det meget højt, fordi det havde været en Til- fredsstillelse for ham at se vor Loyalitet og denne fortsatte Form for praktisk Samarbejde.

Stor-Admiralen gik derefter over til Begiven- hederne, der havde ført til tysk Besættelse i April 1940. Han fremhævede, at Føreren og han havde ønsket at undgaa denne Besættelse, ogsaa da Tyskland saa sig nødsaget til, som Følge af engelske Planer om Be-

sættelse af Bergen, Stavanger og Kristianssand, at udføre en Modaktion ved Besættelse af Norge i en herefter afpasset Operation.

Men en nøjere Overvejelse af Forholdenes mulige Udvikling, herunder Vanskelighederne ved at sikre de nødvendige Forbindelseslinier fra Tyskland gennem Kattegat og Skagerak til Norge, havde ført til, at Tyskland af militære Grunde, som ogsaa vi sikkert vilde forstaa, saa sig tvungen til at foretage en afpasset Besættelse af Danmark, hvilket han og ogsaa Føreren havde beklaget.

Stor-Admiralen fremhævede, at den engelske Norgesplan's Udførelse vilde have medført Krigens Udbredelse til Kattegat, Gennemsejlingsfarvandene til Østersøen, Sverige - og i det hele til Østersørummet, hvilket vilde have truet Tysklands Østersøkyst, og hvad der var værre, ødelagt den handelsmæssige Gang og Sikkerhed i Østersøen.

Stor-Admiralen gik saa over til Fremtiden og fremhævede, at der kun saas 2 Udgange af Krigen: 1) England sejrede, 2) Tyskland sejrede, hvilket sidste han fuldt og fast troede paa.

Stor-Admiralen udtrykte, at der efter Tysklands Sejr maatte udvikles et frit Europa med Samarbejde mellem Landene - alle suveræne - ikke blot kulturelt og handelsmæssigt, men ogsaa militært. Han omtalte, at Forholdene paa det sidstnævnte Omraade indenfor de nordiske Lande jo havde været det, at hver Marine udviklede sine Skibstyper og sine Vaaben m.v., ~~han~~ fremsatte Spørgsmaalet om, hvad f.Eks. de svenske Panserskibe egentlig skulde bruges til. Mod Norge? - Nej!, Mod Rusland? - Ja! Men til dette Formaal var de dog næppe tilstrækkelige. Han ansaa en vis gensidig Supplering i militær Henseende for nødvendig, men antydede, at dette maatte tage sin Tid og overvejes paa forskellig Vis. De forskellige Lande skulde herefter have og løse hver deres Opgaver med dertil svarende hensigtsmæssige Skibstyper, Vaaben m.v., hvis det da gik, som han mente (nemlig: at Tyskland sejrede).

For Danmarks Vedkommende maatte Opgaven i Hovedsagen være Sikring af Adgangene fra Nordsøen til Østersøen, og dette vilde være mere tilfredsstillende end de hidtidige Neutralitetsopgaver. Han haabede nu paa et fortsat Samarbejde og en Udvikling af dette til fælles Bedste for de to Lande og de to Landes Mariner.

Af hele Talens Form og Indhold dannede man sig Indtryk af en Personlighed, som paa en klar og ærlig Maade udtrykte sine Meninger, og man kunde ikke undgaa at mærke hans Sympathi for Danmark.

Kommandør Grandjean takkede paa alle Deltager-^{Falck 20}nes Vegne for Gæstfrihed og Imødekommenhed under hele Rejsen, som havde været meget interessant og lærerig og til Gavn for det nuværende Samarbejde mellem de to Mariner.

Takkede for Deltagelse i Ulykken og Omsorg for de saarede Kammerater samt fremhævede de ledsagende tyske Officerers gode Bistand og Ydelser.

Efter Modtagelsen hos Stor-Admiralen nedlagde den danske Delegation en Krans i "Helden-Denkmal" paa Unter den Linden, idet Kommandør Grandjean udtalte: Den toten, deutschen Helden!

Ved den efterfølgende - sidste Frokost - blev der udtalt en Tak til Kapitän z.S. Henning, til Korvettenkapitän Klusemann og Kapitänleutnant v. Krosigk, der alle modtog en Erindringsgave fra Rejsens danske Deltagere efter Aftale med Marine-ministeriet.

Om Aftenen var der Middag hos Legationsraad Steensen-Leth, hvor nogle af de tyske ledsagende Officerer deltog.

Den danske Minister, Kammerherre Zahle var den paagældende Dag af Udenrigsministeriet kaldt til København.

Paa Grund af den stedfundne Ulykke samt de heraf afledede Forskydninger i Rejsemaade o.l. blev en hos Stor-Admiralen efter Modtagelsen berammet Frokost aflyst. Ved denne vilde Deltagerne - efter hvad der erfarede af Marineattachéen - have haft Lejlighed til bl.a. at træffe Chef der Seekriegsleitung, Admiral Schniewind. Endvidere aflystes en hos den danske Minister berammet Middag, hvor Deltagerne vilde have haft Lejlighed til at gøre nærmere Bekendtskab med bl.a. Stor-Admiralens Stabschef, Kapitän z.S. Schulte-Mönting.

Den 1' November afrejste vi - sammen med Kapitän Henning - med Deutsche Lufthansa's ordinære Luftfartøj fra Berlin ved Titiden og ankom til Kastrup Lufthavn Kl. ca. 1215 efter 9 Dages Fravær.

Almindelige Bemærkninger.

Ifølge Indbydelsesskrivelsen var det Stor-Admiral Raeder's Hensigt med Rejsen at give et Antal danske Søofficerer Mulighed for ved personlig Øjesyn at faa Indblik i Forløbet af Krigen paa den vesteuropæiske Krigsskueplads, og det blev fremhævet, at vedkommende Officerer vilde erholde værdifulde og interessante Indtryk.

Dette Formaal maa siges at være naaet.

Under hele Rejsen, som har haft sit Sidestykke i lignende Forevisnings- og Informationsrejser for Søofficerer fra Finland og Sverige, har man fra de tyske Myndigheders Side lagt en meget stor Interesse for Dagen, hvad angaar Rejsens Formaal. De danske Søofficerer er blevet modtaget med Venlighed og aaben Imødekommenhed, ikke alene af de overordnede Myndigheder, men ogsaa paa alle de mange Afdelinger og Underafdelinger, hvortil Rejseruten førte. Alle vegne blandt de tyske militære mærkedes Sympathi for Danmark og Respekt for vor Konge. Hvad angaar Besigtelse af visse Frontafsnit, blev der vist os megen Tillid, til Trods for at vedkommende Anlæg i Følge Sagens Natur maatte være af strengt fortroligt Art. Af Hensyn til uforudselige Forhold, som maa være knyttede til et Ophold indenfor en Krigszone, var der officielt ikke lagt et fast Program for Rejsen, som dog vist meget nær fulgte den Plan, som paa Forhaand var stipuleret. Hver Dag gav ^{saa} mange Indtryk, at det oplevede maatte samles kun som et Overblik, hvilket formentlig netop var Rejsens Formaal. Med Henblik herpaa, og iøvrigt fordi man saaledes mente sig i Overensstemmelse med vore Værters Ønsker, har man kun i stærkt begrænset Omfang gjort Notater, og ej heller - hvad Tiden og Rejsens Tempo ogsaa vanskeliggjorte - afholdt confererende Møder blandt Rejsedeltagerne.

Paa Rejsen har man kun i højst begrænset Omfang faaet Syn af den egentlige tyske Flaade, som formentlig næppe har Basis indenfor de Omraader, som blev besøgt. Krigsmarinens Luftforsvar i Wilhelms-hafen-Omraadet er meget stærkt, og af Marinen organiseret paa en tilsyneladende fremragende Maade.

Automobiltrafikken i Tyskland og Belgien - og delvis Frankrig - tyder ikke paa Benzinmangel, men snarere paa Rigelighed af Brændstof.

Kystforsvaret ved Kanalkysten gør Indtryk af at være meget stærkt og er organiseret ved taktisk Underlægning af Hærstyrker og Luftstyrker under den kommanderende Admiral. Det er derfor forstaaeligt, at derværende tyske Officerer mente sig sikre mod engelske Landgangsforetagender.

Luftvaabnets Anlæg er ikke blevet besøgt, og man har kun i ringe Grad iagttaget tysk Luftvirksomhed.

Efter det Skøn, som det af samtlige Iagttagelser er muligt at anlægge, synes den tyske Værnemagt præget af en stærk og fast Aand, og af det Samarbejde mellem de tre Værnemagtsdele, som den tyske Fører under Udførelsen af Operationer har gennemført i Nazismens Ide.

Værnemagtens Materiel og Anlæg forekommer højst rationel og moderne, og Troppernes personlige Udstyr er fortræffeligt.

Efterretnings- og Forbindelsestjenesten er utvivlsomt udviklet i et hidtil ukendt Omfang og lægger Beslag paa et meget stort Personel.

Motoriseringen af samtlige Tropper gør sig stærkt gældende.

I Belgien syntes Indtrykkene at tyde paa, at man i højere Grad end i det besatte Frankrig er vendt tilbage mod en mere normal Tilstand.

For Rejsens Deltagere har det været en værdifuld Hjælp at være ledsaget af vor Marine- og Luftattaché i Berlin, som i Kraft af sit Lokalkendskab og sine personlige Forbindelser har kunnet yde Vejledning og Orientering.

Betydningen af den udførte Rejse maa søges i, at de danske Søofficerer har faaet udvidet deres Forstaaelse for og Kendskab til moderne Krigsførelse i Almindelighed og den tyske i Særdeleshed, samt at de ved Samtaler og Iagttagelser har kunnet faa en større Forstaaelse af de Kræfter, som bestemmer det tyske Riges militære og politiske Liv, og som er afgørende for de Planer, i hvilke de europæiske Stater søges inddraget.

Men naar jeg tænker paa den Samdrægtighed og den rolige nationale Fællesfølelse, som jeg mener at have

mærket blandt de danske Søofficerer paa hele Rejsen, saa er det ikke urimeligt at antage, at ogsaa vore tyske Ledsagere gennem de 9 Dages Samvær har faaet udvidet og uddybet deres Forstaaelse af dansk Sindelag og Holdning, og dette kan kun være til Gavn for vor Marine.

ABSCHRIFT!

Brüssel, den 30.10.40

Luftwaffenlazarett St. Gilles

Brüssel

Chirurgische Abteilung.

Befund von Kapitän zur See HEIBERG.

Schlüsselbeinbruch rechts. Speichenbruch links. Brustkorbprellung und Rippenbruch rechts. Leichte Quetschung am rechten Oberschenkel, dazu bereits vorher bestehende fieberhafte Erkrankung mit Bronchitis.

Der Chefarzt:

gez. Unterschrift

Stabsarzt

gez. Unterschrift

Oberarzt und Abteilungsarzt
der Chirurgischen Abteilung.

F. A. R.
Meyer

A B S C H R I F T !

Brüssel, den 30. okt. 40

Luftwaffenlazarett St. Gilles

Br ü s s e l

Chirurgische Abteilung

Befund des Kapitän zur See Kjölsen.

Leichte Gehirnerschütterung. Kniegelenkvers tauchung links
mit Sprung im Oberschenkelknöchel. Brustkorbbprellung mit
Rippenbruch rechts.

Der Chefarzt:

gez. Unterschrift

Stabsarzt.

gez. Unterschrift

Oberarzt und Abteilungsarzt
der Chirurgischen Abteilung

F. v. R.
[Handwritten signature]